

такої нерівномірності можуть бути рельєф місцевості, поява хвороб чи шкідників, нестача поживних речовин та інше.

Список використаних джерел

1. Омелич І.Ю., Яременко А.А., Непошивайленко Н.О., Горай І.В. Визначення тенденцій розвитку рослинного покриву на підставі розрахунку нормалізованого вегетаційного індексу на прикладі Петриківського району Дніпропетровської області. Український журнал дистанційного зондування Землі, 23. 2019. С. 9-13. DOI:10.36023/ujrs.2019.23.159.

2. Ovcharuk, O.V., & Ovcharuk, V.I. (2019). *Metody analizu v ahronomii ta ahroekologii: navchalnyi posibnyk*. Kam'ianets-Podilskyi: TNEU, PDATU, TsNTU [In Ukrainian].

3. Bondarenko V., Havrylianchik R., Ovcharuk O., Pansyryeva N., Krusheknyckiy V., Tkach O. and Niemec M. Features of the soybean photosynthetic productivity indicators formation depending on the foliar nutrition. *Ecology, Environment and Conservation*. Vol. 28. Issue 2022. P. 20-26. DOI: 10.53550/EEC.2022.v28i04s.004

УДК 634.75.003.13: 631.53.03 (477.46)

ПРОДУКТИВНІСТЬ МАТОЧНИХ НАСАДЖЕНЬ СУНИЦІ І ЯКІСТЬ САДИВНОГО МАТЕРІАЛУ ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБУ ВИРОЩУВАННЯ

Буцик М. М., аспірант

Уманський національний університет садівництва

Вступ. Суниця відноситься до ягідних культур короткого (1–3 роки) циклу вирощування. Наявність в Україні великої зональності території із значною часткою біологічно активних ґрунтів важкого гранулометричного складу викликає ускладнення в агротехніці вирощування розсади «Фріго» та отриманні належної її якості [1]. Альтернативними шляхами вирішення цих питань є вирощування розсади в субстратному маточнику, або горшечної розсади, яка може висаджуватись в продовж вегетації і формує кореневу масу у штучному субстраті та менш пошкоджується при пересадці [2]. Такий садивний матеріал менше піддається ушкодженню кореневими гнилями і може мати вищу продуктивність в промислових насадженнях Правобережного Лісостепу України, що визначає актуальність проведених досліджень [3].

Матеріали і методи. Планування, закладання і проведення наших досліджень узгоджується з основними методичними рекомендаціями [4, 5] та здійснюється із 2022 року на дослідному полі навчально-виробничого відділу Уманського НУС.

Схема досліду включає вивчення і аналіз трьох способів вирощування садивного матеріалу суниці для умов Правобережного Лісостепу України. Дослідними варіантами є вирощування розсади суниці у субстратному маточнику і касетна розсада. За контроль прийнято найбільш поширену в умовах сьогодення технологію вирощування розсади «Фріго». Дослідження проєктованих способів вирощування розсади проводяться на двох помологічних сортах суниці – ранній Румба і середньо-пізній Дукат. Всі фітотричні показники визначаються згідно схеми досліджень у триразовій повторності у кожному варіанті. Загальну кількість розеток та відсоток їх укорінення підраховували на кожній дослідній маточній рослині, шт./кущ. та % відповідно Кількість листків і ріжків на дочірніх розетках визначали підрахунком, шт./розетку. Діаметр ріжка розсади вимірювали штангенциркулем або звичайною лінійкою, мм.

Результати. Аналіз способів розмноження садивного матеріалу суниці свідчить про суттєву різницю між варіантами досліду (табл. 1).

Серед дослідних сортів суниці вищими показниками формування кількості розеток відзначився сорт Дукат. В середньому за роки досліджень кількість сформованих розеток становила 43,4 шт./кущ. По сорту Румба цей показник був нижчим і становив 30,3 шт./кущ.

Таблиця 1 - Показники продуктивності маточника суниці і якості садивного матеріалу залежно від способу його вирощування

Варіанти		Показники продуктивності				
Сорт	Спосіб вирощування розсади	Кількість розеток		Кількість листків, шт./розетку	Кількість ріжків, шт./розетку	Діаметр ріжка, мм
		всього шт./кущ	укорінені %			
Румба	Розсада «Фріго» (контроль)	27,8	82	3,0	1,4	12,7
	Розсада субстратного маточника	28,1	88	3,5	1,6	13,3
	Касетна розсада	34,8	98	2,5	1,1	10,6
Дукат	Розсада «Фріго» (контроль)	39,4	84	4,1	1,5	10,7
	Розсада субстратного маточника	39,8	89	4,6	1,7	11,6
	Касетна розсада	48,5	99	3,6	1,1	9,4
<i>НІР₀₅</i>		6,2	4	0,4	0,2	0,6

Це вказує на меншу продуктивність ранньостиглого сорту Румба в порівнянні із середньо-пізнім Дукат. За порівняння укорінюваності розеток суниці вагової різниці між сортами не отримано.

Суттєвий вплив на формування дочірніх розеток суниці спричинили досліджувані способи вирощування садивного матеріалу. Серед них,

найбільшу кількість розеток отримано за вирощування касетного садивного матеріалу. По обох дослідних сортах середній показник цього варіанту становив 34,8–48,5 шт./кущ, що на 23–25% перевищувало показники контрольного варіанту. За показниками дисперсійного аналізу така різниця виявилась достовірною ($HP_{05}=6,2$). Це свідчить про стимулювання відростання вусів і утворення нових розеток внаслідок вирізування попередніх для подальшого їх укорінення в касетах.

У варіанті із вирощування розсади суниці у субстратному маточнику отримано подібну кількість розеток до контрольного варіанту, де вирощували розсаду «Фріго» – в середньому 27,8–39,8 шт./кущ по обох сортах, що вказує практично на однакові умови росту і розвитку маточних рослин.

За укорінюваністю розеток суниці вищі показники отримано також за вирощування касетної розсади – 98–99%, що свідчить про оптимальні умови укорінення за середовища штучного туману. Порівняння з контрольним варіантом засвідчило істотну різницю на 15–16%. Практично всі пікірувані в касети розетки укорінювались, окрім невеликих втрат внаслідок загнивання чи механічних ушкоджень. У субстратному маточнику отримано теж достовірно вищі показники укорінення розеток суниці. Для дослідних сортів середні показники становили 88–89% та достовірно перевищували контрольні на 5–6%. Це свідчить про кращі умови укорінення розеток у зволоженому субстраті, порівняно із ґрунтом. Така закономірність простежувалась пересічно по роках досліджень.

Серед досліджуваних сортів більшу кількість листя формували рослини сорту Дукат із середнім показником 4,1 шт./розетку, що на 1,1 шт./розетку перевищує показники сорту Румба. Це вказує на потужнішу сильнорослість та облиственість рослин сорту Дукат.

Серед варіантів зі способами вирощування садивного матеріалу більш облистненими виявились розетки із субстратного маточника. У цьому варіанті показник кількості листя становив 3,5–4,6 шт./розетку, та достовірно ($HP_{05}=0,4$) на 12–17% перевищував дані контрольного варіанту із розсадою «Фріго». Вирощування касетної розсади суниці виявило значно нижчі показники облиственості у порівнянні як із контрольним варіантом, так і з розсадою субстратного маточника. Показник облиственості у цьому варіанті становив 2,5–3,6 шт./розетку, що пояснюється стресовими умовами для розсади під час пікірування і укорінення, та, як наслідок, відставанням у рості саджанців. Подібна закономірність простежувалась пересічно по роках досліджень.

Між дослідними сортами неістотно вищою кількістю ріжків відзначився сорт Дукат. Враховуючи його сильнорослість число сформованих розсадою ріжків становило 1,4 шт./розетку. У сорту Румба аналізований показник був на рівні 1,3 шт./розетку. Незначна різниця простежувалась і по роках досліджень.

Між досліджуваними варіантами вищі показники кількості сформованих ріжків на розсаді суниці отримано за субстратного способу її вирощування. В цьому варіанті кількість ріжків в середньому для обох сортів знаходилась в

межах 1,6–1,7 шт./розетку, та достовірно перевищувала показники контрольного варіанту на 0,2 шт./розетку, або 14% ($НІР_{05}=0,2$). У варіанті із касетною розсадою кількість сформованих ріжків навпаки була істотно меншою за показники субстратного маточника і контрольного варіанту та становила 1,0 – 1,2 шт./розетку. Це свідчить про послаблення ростових процесів у розсади суниці за пересаджування. Така особливість формування кількості ріжків на розсаді суниці простежувалась пересічно по роках досліджень.

Порівняльна оцінка способів вирощування розсади свідчить про найбільший діаметр ріжків у розсади із субстратного маточника. Загалом, середній показник по цьому варіанту становив для дослідних сортів 11,6 – 13,3 мм та достовірно перевищував дані контрольного варіанту на 0,6 – 0,9 мм, або 5 – 8% ($НІР_{05}=0,6$). Варіант із касетною розсадою мав значно менші показники діаметра ріжків у порівнянні із розсадою субстратного маточника та розсадою «Фріго». В середньому для обох дослідних сортів показники коливались в межах 9,4 – 10,6 мм, що вказує на значне відставання рослин у рості і розвитку за пересаджування у касети. Така особливість простежувалась по роках досліджень.

Висновки. Укорінюваність дочірніх розеток суниці досягає 99% за касетного способу її вирощування. Більшому на 15% облиствленню та на 14% кількості ріжків у розсади суниці сприяє її вирощування у субстратному маточнику. За касетного вирощування розсади її облиствленість і кількість ріжків знижується. Більший на 8% діаметр ріжків формує розсада за вирощування у субстратному маточнику. При цьому, у касетної розсади він зменшується.

Список використаних джерел

1. Березкіна О. Ягідний бізнес поліських фермерів. *Плантатор*. 2021. №2. С. 107–109.
2. Довганюк А. Суниця садова: від історії до сучасних технологічних рішень. *Ягідник*. 2022. №1. С.64–66.
3. Дрозд О.О. Розсада суниці на стелажах. *Новини садівництва*. 2006. № 2. С. 10.
4. Марковський В.С., Завгородній І.В. Методика проведення агрономічних дослідів з ягідними культурами – К.: ІС УААН, 1993. С. 13–17.
5. Обліки, спостереження, аналізи, обробка даних в дослідях з плодовими і ягідними рослинами / Під ред. Г.К. Карпенчука і О.В. Мельника. Умань: Уман. с.-г. ін-т. 2007. 115с.